

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра цивільного та господарського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ к.ю.н., доц. О.С. Яра

«18» червня 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

цивільного та господарського права

Протокол № 12 від «16» червня 2020 р.

завідувач кафедри

_____ **О. Ю. Піддубний**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС»

Рівень вищої освіти (ОКР)	перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Освітньо-професійна програма	Право
Орієнтація освітньої програми	освітньо-професійна програма
Форма навчання	Денна, заочна
Термін навчання (обсяг ЄКТС)	3 роки 10 місяців, (240)
На основі	повної загальної середньої освіти
Ступінь вищої освіти	«Бакалавр»
Кваліфікація	Бакалавр права

Розробники

Світличний Олександр Петрович, доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного та господарського права

КИЇВ – 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень				
Освітній ступінь	Бакалавр			
Спеціальність	081 Право			
Освітня програма	Право			
Характеристика навчальної дисципліни				
Вид	Обов'язкова			
Загальна кількість годин	120			
Кількість кредитів ECTS	4			
Кількість змістових модулів	5			
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-			
Форма контролю	ДФН - 3 курс у 6 семестрі – залік, 4 курс у 7 семестрі – іспит;			
	ЗФН - 4 курс 8 семестр – залік, 5 курс 9 семестр - іспит			
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання				
	денна форма навчання		заочна форма навчання	
Рік підготовки	3 курс	4 курс	4 курс	5 курс
Семестр	6	7	8	9
Лекційні заняття	15 год.	30 год.	8 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	30 год.	6 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-	-	-
Самостійна робота	75 год.	60 год.	106 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	-		-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 3 год.	2 / 2 год 4 год		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати у студентів систему теоретичних знань і практичних навичок застосування норм процесуального права разом з нормами матеріального права при вирішенні спорів підвідомчих господарським судам.

Завдання: вивчення та засвоєння основних понять, інститутів, принципів і джерел господарського процесуального права, положень щодо організації та діяльності господарських судів України; особливостей розгляду господарських спорів⁴ вміння застосовувати на практиці набуті знання та складати відповідні процесуальні документи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні засади господарського процесу;
- структуру господарських судів, їх компетенцію, підвідомчість і підсудність господарських спорів;
- стадії та порядок вирішення господарських спорів;
- виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду;

вміти:

- тлумачити та застосовувати норми Конституції України, господарського процесуального і матеріального права, постанови Пленуму Верховного суду України, роз'яснення Президії Вищого господарського суду України;
- приймати обґрунтовані процесуальні рішення у спірних процесуальних ситуаціях;
- складати претензії, позовні заяви та інші процесуальні документи.

Вимоги до результатів засвоєння дисципліни (універсальні, загальні та спеціальні компетенції)

Загальні компетентності

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- здатність бути критичним і самокритичним.
- здатність працювати в команді.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
- цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
- прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
- здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.
- знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Господарський процесуальний кодекс України. Правова характеристика.

Тема 1. Господарське процесуальне право: поняття, предмет і метод. Система та джерела господарське процесуальне права.

Змін процесуального законодавства. Поняття та стадії господарського процесуального права. Предмет і метод господарського процесуального права. Система та джерела господарського процесуального права.

Тема 2. Принципи господарського процесуального права. Основні положення та призначення господарського процесуального кодексу України.

Загальне поняття принципів права. Зміст принципів господарського процесуального права. Право на звернення до господарського суду. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. Форми господарського судочинства. Правнича допомога. Основні положення досудового врегулювання спору. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення.

Тема 3. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів.

Судова система господарських судів України. Поняття підвідомчості та підсудності господарських судів. Інстанційна юрисдикція господарських судів. Територіальна юрисдикція.

Тема 4. Склад господарського суду. Відводи.

Визначення складу господарського суду. Одноособовий або колегіальний розгляд справи. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Представництво у господарському процесі.

Змістовий модуль 2. Звернення до господарського суду.

Тема 5. Учасники господарського процесу.

Склад учасників справи. Права та обов'язки учасників процесу. Процесуальна правоздатність та процесуальна дієздатність. Інші учасники судового процесу: помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст – учасники судового процесу.

Тема 6. Докази та доказування. Основні положення про докази.

Поняття доказів в господарському процесі. Належність, допустимість, достовірність, достатність доказів. Витребування доказів. Інститут показання свідка. Письмові, речові та електронні докази. Висновок експерта, експерта в галузі права. Забезпечення доказів.

Тема 7. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення. Судові витрати та розподіл судових витрат у господарському судочинстві.

Основні положення про процесуальні строки. Поновлення пропущених процесуальних строків. Повідомлення і виклики господарського суду учасникам справи. Офіційне оприлюднення оголошення у справі певних категорій. Поняття судовий збір.

Судові витрати пов'язані з розглядом справи у господарських судах. Розподіл судових витрат між сторонами при розгляді справи.

Тема 8. Заходи процесуального примусу. Забезпечення позову.

Правові підстави застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Правові підстави та порядок забезпечення позову. Вимоги до порядку подання заяви про забезпечення позову. Правова природа заходів зустрічного забезпечення позову.

Тема 9. Наказне провадження.

Судовий наказ як особлива форма судового рішення. Поняття наказного провадження в господарському процесі. Підсудність. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Судовий збір. Зміст судового наказу. Форма , зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Наслідки скасування та набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачу.

Тема 10. Позовне провадження

Письмові заяви учасників справи в господарському судочинстві. Позовна заява. Ціна позову. Документи. Відзив. Заяви з процесуальних питань. Заяви, клопотання і заперечення. Відкриття провадження у справі. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Поняття припинення провадження у справі. Відмова у відкритті провадження у справі. Підстави відкриття провадження у справі. Основні засади підготовчого провадження. Порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні.

Тема 11. Врегулювання господарського спору за участю судді. Відмова позивача від позову. Мирова угода.

Правові підстави врегулювання спору за участю судді. Припинення врегулювання господарського спору за участю судді. Відмова позивача від позову та визнання позову відповідачем. Поняття мирова угода. Особливість та порядок укладання мирової угоди. Відповідальність за невиконання умов мирової угоди.

Змістовий модуль 3. Провадження судів першої інстанції

Тема 12. Розгляд господарської справи по суті. Загальні положення.

Основні завдання розгляду справи по суті. Строки розгляду справи по суті. Судове засідання. Відеоконференції. Фіксування судового процесу. Головуючий у судовому засіданні. Порядок у судовому засіданні. Відкриття розгляду справи по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Судові дебати та ухвалення рішення. Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі.

Тема 13. Судові рішення.

Види судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень. Набрання ухвалою законної сили. Питання, які вирішує суд під час ухвалення рішення суду. Зміст рішення. Визначення порядку і строку виконання рішення суду, забезпечення його виконання. Роз'яснення судового рішення. Окрема ухвала.

Тема 14. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.

Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Особливості подання заяви та розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.

Змістовий модуль 4. Перегляд судових рішень.

Тема 15. Перегляд судових рішень. Апеляційне провадження.

Апеляційна скарга. Право апеляційного оскарження. Строк на апеляційне оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Відкриття апеляційного провадження. Відмова у відкритті апеляційного провадження. Відкриття апеляційного провадження. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження.

Тема 16. Апеляційний розгляд.

Дії судді щодо підготовки розгляду апеляційної скарги. Порядок розгляду апеляційної скарги. Порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Повноваження суду апеляційної інстанції. Ухвалення судових рішень судом апеляційної інстанції.

Тема № 17. Касаційне провадження.

Касаційна скарга. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Відкриття та закриття касаційного провадження. Відмова у відкритті касаційного провадження. Відзив на касаційну скаргу. Відкриття касаційного провадження у справі. Підготовка справи до розгляду, розгляд касаційної справи. Повноваження суду касаційної інстанції.

Тема 18. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Підставами для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Форма і зміст заяви. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Тема 19. Виконання судових рішень.

Загальнообов'язковість судових рішень. Форма і зміст виконавчого документу. Виправлення помилки у виконавчому документі. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення. Застосування тимчасового обмеження фізичної особи – боржника у праві виїзду за межі України.

Судовий контроль за виконанням судових рішень. Порядок звернення сторони виконавчого провадження із скаргою до суду. Строки для звернення із скаргою та виконання ухвали суду.

Змістовий модуль 5. Проведення за окремими категоріями справ

Тема 20. Оскарження рішення третейського суду.

Порядок оскарження рішення третейського суду. Форма і зміст заяви про скасування рішення третейського суду. Судовий розгляд справи про оскарження рішення третейського суду. Наслідки розгляду заяви про скасування рішення третейського суду. Підстави для скасування рішення третейського суду. Видача наказу на примусове виконання рішення третейського суду.

Тема 21. Відновлення господарським судом втраченого судового провадження.

Підстави відновлення втраченого судового провадження в господарській справі. Форма і зміст заяви про відновлення справи господарським судом. Розгляд судом заяви про відновлення втраченого судового провадження.

Тема 22. Проведення у справах за участю іноземних осіб.

Процесуальний порядок провадження за участю іноземних осіб. Підсудність судам справ за участю іноземних осіб. Виконання судових доручень дипломатичними установами України.

Тема № 23. Міжнародний комерційний арбітраж.

Діяльність торгово-промислової палати України. Основна мета діяльності торгово-промислової палати України. Функціонування міжнародного комерційного арбітражу як інституту приватноправового вирішення спорів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ПОВНОГО ТЕРМІНУ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Господарський процесуальний кодекс України. Правова характеристика.												
Тема 1. Господарське процесуальне право: поняття, предмет і метод. Система та джерела господарське процесуальне права.	14	2	4	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Принципи господарського процесуального права. Основні положення та призначення господарського процесуального кодексу України.	14	2	4	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Склад господарського суду. Відводи.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	48	8	12	-	-	28	44	4	2	-	-	38
Змістовий модуль 2. Звернення до господарського суду												
Тема 5. Учасники судового процесу.	12	2	2	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 6. Докази та доказування. Основні положення про докази.	14	2	4	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення. Судові витрати. Судові витрати та розподіл судових витрат у господарському судочинстві.	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Заходи процесуального примусу. Забезпечення позову.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Наказне провадження.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Позовне провадження.	10	1	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Врегулювання	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10

господар-ського спору за участю судді. Відмова позивача від позову. Мирова угода.												
Разом за змістовим модулем 2	78	13	18	-	-	47	76	4	4	-	-	68
Змістовий модуль 3. Провадження судів першої інстанції												
Тема 12.Розгляд справи по суті. Загальні положення.	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 13.Судові рішення.	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 14.Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	30	6	8	-	-	14	32	4	4	-	-	24
Змістовий модуль 4. Перегляд судових рішень												
Тема 15.Перегляд судових рішень. Апеляційне провадження.	10	2	2	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 16. Апеляційний розгляд.	12	2	4	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 17.Касаційне провадження.	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
Тема 18.Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
Тема 19.Виконання судових рішень.	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 4	46	10	12	-	-	24	50	2	2	-	-	46
Змістовий модуль 5. Провадження за окремими категоріями справ												
Тема 20.Оскарження рішення третейського суду.	12	2	4	-	-	6	12	2	2	-	-	8
Тема 21. Відновлення господарським судом втраченого судового провадження.	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 22. Провадження у справах за участю іноземних осіб.	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
Тема 23. Міжнародний комерційний арбітраж.	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 5	38	8	10	-	-	20	38	2	2	-	-	34
Усього годин	240	45	60	-	-	135	240	16	14	-	-	210

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародні стандарти у сфері судочинства.	2 години
2	Загальні положення. Поняття господарського процесуального права і господарського процесу.	2 години
3	Організація діяльності господарських судів в Україні.	2 години
4	Досудове врегулювання господарських спорів.	2 години
5	Підвідомчість господарських справ. Підсудність справ.	2 години
6	Учасники господарського процесу.	2 години
7	Докази. Поняття і види доказів.	2 години
8	Запобіжні заходи.	2 години
9	Судові витрати. Процесуальні строки.	2 години
10	Подання позову.	2 години
11	Порушення провадження у справі та підготовка матеріалів до розгляду у першій інстанції.	2 години
12	Забезпечення позову.	2 години
13	Вирішення господарських спорів у першій інстанції.	2 години
14	Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.	2 години
15	Перегляд судових рішень у касаційному порядку.	2 години
16	Перегляд судових рішень Верховним Судом України.	2 години
17	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами.	2 години
18	Виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду.	4 години
19	Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів та про видачу виконавчих документів на примусове виконання рішень третейських судів.	4 години
20	Провадження у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання.	2 години
21	Особливості розгляду справ про банкрутство.	4 години
22	Особливості розгляду справ в Міжнародному комерційному арбітражному суді.	2 години
Разом		52 години

6. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ

1. Поняття, предмет і методи господарського процесуального права.
2. Поняття та стадії господарського процесу.
3. Принципи господарського процесу.
4. Джерела господарського процесуального права.
5. Система господарських судів України.
6. Місцеві господарські суди – суди першої інстанції.
7. Апеляційні господарські суди – суди апеляційної інстанції господарського судочинства.
8. Вищий господарський суд України – вищий суд в системі господарських судів.
9. Права та обов'язки суддів.
10. Кваліфікаційні комісії суддів: склад та компетенція.
11. Кваліфікаційна атестація суддів.
12. Дисциплінарна відповідальність суддів.
13. Незалежність суддів та правові гарантії їх забезпечення.
14. Недоторканість суддів.
15. Порядок і строки пред'явлення претензії.
16. Відповідальність за порушення строків розгляду претензії.
17. Досудове врегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні, зміні та розірванні господарських договорів.
18. Господарські справи, підвідомчі господарському суду.
19. Підсудність господарських справ: поняття і види.
20. Передача господарських справ за підсудністю.
21. Поняття і склад учасників господарського процесу.
22. Процесуальний статус судді господарського суду. Відвід судді.
23. Сторони в судовому процесі.
24. Права та обов'язки сторін.
25. Процесуальна співучасть.
26. Залучення до участі у справі іншого відповідача та заміна неналежаного відповідача.
27. Представник у господарському судочинстві як учасник господарського процесу.
28. Процесуальне правонаступництво.
29. Треті особи в господарському процесі.
30. Правовий статус прокурора як учасника господарського процесу.
31. Участь у судовому процесі судового експерта.
32. Інші особи які беруть участь в господарському процесі.
33. Поняття і види доказів в господарському процесі.

34. Належність доказів і допустимість засобів доказування.
35. Підстави для звільнення від доказування.
36. Порядок витребування доказів.
37. Запобіжні заходи: поняття, видів, порядок застосування.
38. Докази в господарському процесі.
39. Огляд і дослідження письмових і речових доказів у місці їх знаходження.
40. Повернення письмових і речових доказів.
41. Призначення і проведення судової експертизи.
42. Оцінка доказів господарським судом при вирішенні господарського спору.
43. Поняття і види судових витрат в господарському процесі.
44. Державне мито, його розміри та порядок сплати (стягнення).
45. Визначення розміру витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу.
46. Розподіл судових витрат.
47. Звільнення від сплати державного мита.
48. Повернення державного мита.
49. Поняття та види строків у господарському процесі.
50. Встановлення та обчислення процесуальних строків.
51. Наслідки пропуску процесуального строку в господарському процесі.
52. Суми, що підлягають сплаті за проведення судової експертизи та послуги перекладача.
53. Закінчення процесуальних строків.
54. Зупинення процесуальних строків.
55. Відновлення та продовження процесуальних строків в господарському процесі.
56. Поняття та елементи позову.
57. Форма і зміст позовної заяви. Ціна позову.
58. Порядок подання позову. Документи, що додаються до позовної заяви.
59. Об'єднання позовних вимог. Зміна позову.
60. Відзив на позовну заяву.
61. Подання зустрічного позову.
62. Прийняття позовної заяви.
63. Порухення провадження у справі.
64. Відмова у прийнятті та повернення позовної заяви.
65. Процесуальні дії судді господарського суду по підготовці справи до розгляду.
66. Забезпечення позову. Підстави для забезпечення позову.
67. Скасування забезпечення позову.

68. Права учасників господарського процесу.
69. Порядок і строк розгляду справи місцевим господарським судом
70. Вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву і витребуваних господарським судом матеріалів.
71. Відкладання розгляду справи, перерва в засіданні.
72. Відмова позивача від позову.
73. Визнання позову відповідачем.
74. Мирова угода сторін.
75. Зупинення провадження у справі та його поновлення.
76. Припинення провадження у справі.
77. Залишення позову без розгляду.
78. Запобіжні заходи як інститут господарського процесуального права.
79. Порядок ведення засідання.
80. Рішення господарського суду: порядок прийняття та оголошення.
81. Зміст рішення господарського суду. Набрання рішенням законної сили.
82. Ухвала господарського суду: винесення та зміст.
83. Додаткове рішення, ухвала. Окрема ухвала.
84. Повідомлення господарського суду. Протоколи.
85. Постанова господарського суду: винесення та зміст.
86. Судовий збір, його розміри та порядок сплати (стягнення).
87. Порядок та строк подання апеляційного скарги.
88. Форма і зміст апеляційної скарги.
89. Відзив на апеляційну скаргу.
90. Повернення апеляційної скарги.
91. Порядок прийняття та розгляду апеляційної скарги.
92. Відмова від апеляційної скарги.
93. Межі перегляду справи в апеляційній інстанції.
94. Підстави для скасування або зміни рішення.
95. Постанови апеляційної інстанції.
96. Порядок та строк подання касаційної скарги.
97. Форма і зміст касаційної скарги.
98. Відзив на касаційну скаргу.
99. Повернення касаційної скарги.
100. Порядок прийняття та розгляду касаційної скарги.
101. Відмова від касаційної скарги.
102. Межі перегляду справи в касаційній інстанції.
103. Право на звернення до Верховного Суду України про перегляд судових рішень господарських судів.
104. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України.
105. Підстави для скасування або зміни рішення чи постанови.

- 106.Постанови касаційної інстанції.
- 107.Поняття нововиявлених обставин. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
- 108.Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
- 109.Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
- 110.Загальні умови виконання судових рішень господарського суду.
- 111.Обов'язковість виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду.
- 112.Відповідальність за невиконання рішень, ухвал, постанов.
- 113.Наказ господарського суду: зміст і порядок пред'явлення до виконання.
- 114.Поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання.
- 115.Відстрочка або розстрочка виконання рішення.
- 116.Зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови.
- 117.Зупинення виконання судового рішення.
- 118.Дублікат наказу як можливість виконання судового рішення господарського суду.
- 119.Підвідомчість і підсудність справ за участю іноземних суб'єктів господарювання.
- 120.Процесуальні права та обов'язки іноземних суб'єктів господарювання.
- 121.Компетенція господарських судів у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання.
- 122.Виконання доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів.
- 123.Виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.
- 124.Поняття та ознаки банкрутства.
- 125.Підвідомчість і підсудність справ про банкрутство.
- 126.Сторони та інші учасники процедури банкрутства.
- 127.Підстави та порядок порушення провадження у справах про банкрутство.
- 128.Заходи щодо забезпечення інтересів кредиторів.
- 129.Судові процедури банкрутства, що застосовуються до боржника.
- 130.Підстави та порядок припинення провадження у справах про банкрутство.

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. До державних спеціалізованих установ належать науково-дослідні установи судових експертиз:

1.	Міністерства оборони
2.	Міністерства юстиції
3.	Міністерства охорони здоров'я
4.	Служби безпеки України
5.	Державної прикордонної служби України

2. Виданий стягувачеві наказ може бут пред'явлено до виконання:

1.	Не пізніше 3-х років з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
2.	Не пізніше 2-х років з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
3.	Не пізніше 1-го року з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
4.	Не пізніше 6-ти місяців з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання

3. Встановіть відповідності:

1. Строк позовної давності про міжнародне вантажне сполучення	А. Становить 6-місячний строк
2. Для подання залізницею позовів до вантажоперевізників строк позовної давності	Б. не підлягає поновленню судом
3. Для подання позовів до залізниці	В. місячний строк
4. Строк розгляду претензій становить	Г. Становить 2- місячний строк

4. Вставте правильну відповідь у пропущене:

Виключно спеціалізованою установою здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичної експертизи

5. Державний Реєстр атестованих судових експертів покладається на

1.	Міністерство оборони
2.	Міністерство юстиції
3.	Міністерство охорони здоров'я
4.	Службу безпеки України
5.	Державну прикордонну службу України

6. Вставте правильну відповідь у пропущене. Пленум вищого спеціалізованого суду скликається не рідшеразів на рік.

7. Дайте відповідь, на які підприємства не поширюється законодавство, що регулює провадження у справах про банкрутство :

1.	На банки
2.	Споживчі товариства
3.	Благодійні фонди
4.	Казенних підприємств
5.	Юридичних осіб - підприємств, що є об'єктами права комунальної власності, якщо стосовно них виключно на пленарному засіданні відповідної ради органів місцевого самоврядування прийняті рішення щодо цього

8. Вставте правильну відповідь у пропущене. Розпорядник майна зобов'язаний не пізнішевід дня порушення провадження у справі про банкрутство разом з боржником організувати та забезпечити проведення інвентаризації майна боржника та визначити його вартість

9. Який строк подання касаційної скарги (подання)

1.	Касаційна скарга може бути подана протягом двадцяти днів з дня набрання судовим рішенням апеляційного господарського суду законної сили
2.	Касаційна скарга може бути подана протягом одного місяця з дня набрання судовим рішенням апеляційного господарського суду законної сили
3.	Протягом 10 днів з дня поставлення ухвали про прийняття касаційної скарги до провадження Вищим господарським судом України
4.	У разі, якщо вона подана прокурором, органом державної влади, органом місцевого самоврядування після спливу одного року з моменту набрання оскаржуваним судовим рішенням законної сили.

10. Вставте правильну відповідь у пропущене. Апеляційна скарга подається на ухвалу місцевого господарського суду - протягомднів

11. Які органи можуть застосовувати адміністративно-господарські санкції :

1. Органи виконавчої влади	А. вилучення прибутку (доходу)
2. Органи місцевого самоврядування	Б. загальною сумою усіх вимог
3. Адміністративні служби	В. адміністративно-господарський штраф
4. АМКУ	Г. зупинення дії ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності

12. Суд може застосувати до суб'єкта господарювання за несплату обов'язкових платежів штраф у розмірі від належної плати

1.	10 %
2.	20 %
3.	30 %
4.	50%
5.	100%

13. У якому розмірі суд може застосувати штраф за несвоєчасне повернення засобів упаковки багаторазового використання, встановить відповідності

А. До 15 днів	штраф у розмірі, ціни придбання таких засобів, що
	Становить 1) 3; 2) 10; 3) 30; 4) 100; 5) 150 %
В. Понад 15 днів	штраф у розмірі, ціни придбання таких засобів, що
	становить 1) 10; 2) 30; 3) 100; 4) 150; 5) 300 %

14. Вставте правильну відповідь у пропущене. Під час виконання судового доручення застосовуєтьсязакон України

15. Встановить відповідності

1. Голова місцевого суду	А. призначаються на посаду строком на п'ять років
2. Голова апеляційного суду	Б. Призначається і звільняється Вищою радою юстиції
3. Голова вищого спеціалізованого суду	В. Призначається і звільняється Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів.

16. При розгляді справ, до яких спорів відносяться спори, пов'язані з пошкодженням (знищенням) продукції і товарів у результаті їх бою або пошкодження тари при перевозках, за відсутності вини перевізника

1.	що впливають з поставки продукції і товарів неналежної якості
2.	до спорів про недостачу
3.	про відшкодування збитків
4.	не має значення

17. Проведення судових експертиз, обстежень і досліджень судово-медичними та судово-психіатричними установами за рахунок коштів

1.	місцевого бюджету
2.	самої установи
3.	державного бюджету
4.	субвенції

18. При розгляді спору, в якому документі вирішуються всі питання застосування, обігу і повернення засобів упаковки, у тому числі майнової відповідальності за порушення зобов'язання щодо цих засобів

1.	Законі
2.	Інструкції про порядок приймання продукції (товарів) за якістю
3.	договорі (контракті)
4.	ГК України
5.	Крім названих і в інших нормативно-правових актах

19. В якому суді буде розглядати спір за участю Держаної служба інтелектуальної власності України, якщо вона є відповідачем

Господарським судом м. Києва
Адміністративним судом
Господарським судом за місцезнаходженням відповідача

20. Хто буде розглядати дії суб'єкта господарювання

1. АМКУ	А. суперечать зазначеним правилам поведінки
	Б. оцінки доказів
2. Господарський суд	В. вилучення товарів
	Г. суперечать чесним звичаям у промислових і торговельних справах

21. Дайте відповідь, що повинен доводити кредитор у суді

1.	доведення факту невиконання або неналежного виконання зобов'язання
2.	доведення причинного зв'язку між порушенням зобов'язання і завданими збитками та їх розміру
3.	доведення вини боржника у порушенні зобов'язання
4.	з'ясування обставин як вина кредитора, або вина обох сторін

22. Встановіть відповідності за яких умов доказування наявності покладається на позивача

1.	факту протиправної поведінки відповідача (зокрема, недодержання умов авторського, ліцензійного договорів, використання об'єкта права інтелектуальної власності без дозволу правовласника)
2.	шкоди, завданої суб'єктові права інтелектуальної власності
3.	причинно-наслідкового зв'язку між протиправною поведінкою особи та завданою шкодою
4.	вини особи, яка заподіяла шкоду

23. Вставте правильну відповідь у пропущене. Апеляційна скарга подається на рішення місцевого господарського суду протягом

24. Назвіть, які заходи може застосувати суд у зв'язку з порушенням авторського права і (або) суміжних прав

1.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати виплати компенсації
----	---

2.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати відшкодування збитків
3.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати виплати компенсації замість відшкодування збитків або стягнення доходу

25. Доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів виконується

1.	у судовому засіданні
2.	за місцем проживання (перебування)
3.	за місцем роботи
4.	за місцезнаходженням юридичної особи

26. Вставте правильну відповідь у пропущене. Крім прибутку (доходу), одержаного суб'єктом господарювання внаслідок порушення встановлених законодавством правил, у якому розмірі вилученої суми може бути застосована санкції у разі повторного порушення протягом року

27. Ухвала господарського суду на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі може бути оскаржена сторонами

1.	до голови суду протягом 10 днів з дня її винесення господарським судом.
2.	в апеляційному порядку протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом
3.	касаційному порядку протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом
4.	до голови суду протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом.

28. Встановіть відповідності

1. Ціна позову визначається у позовах про стягнення грошей	А. В іноземній валюті та карбованцях відповідно до офіційного курсу встановленого НБУ на день подання позову
2. Ціна позову визначається у позовах про витребування майна	Б. загальною сумою усіх вимог
3. Ціна позову визначається у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог	В. Вартістю майна, що витребується
4. Ціна позову визначається у позовах про стягнення іноземної валюти	Г. Стягуваною сумою або сумою, оспорюванню за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення провадиться у безспірному (безакцептному) порядку

29. Встановіть відповідності - справа про банкрутство порушується :

1.	Порушується позивачем
2.	Порушується кредитором
3.	Порушується господарським судом

4.	безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становлять не менше 100 мінімальних розмірів заробітної плати
5.	безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становлять не менше 300 мінімальних розмірів заробітної плати

30. Встановіть відповідності:

1. Позов забезпечується:	А. надавати емітентом, реєстратором, зберігачем, депозитарієм реєстр власників іменних цінних паперів, інформацію про акціонерів або учасників господарського товариства для проведення загальних зборів товариства
	Б. зупиненням стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку
2. Не допускається забезпечення позову шляхом заборони:	В. заборonoю іншим особам вчиняти дії, що стосуються предмета спору
	Г. проводити загальні збори акціонерів або учасників господарського товариства та приймати ними рішення

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

БІЛЕТ

1. При розгляді справ, до яких спорів відносяться спори, пов'язані з пошкодженням (знищенням) продукції і товарів у результаті їх бою або пошкодження тари при перевозках, за відсутності вини перевізника:

1.	що впливають з поставки продукції і товарів неналежної якості
2.	до спорів про недостачу
3.	про відшкодування збитків
4.	має значення

2. Проведення судових експертиз, обстежень і досліджень судово-медичними та судово-психіатричними установами за рахунок коштів:

1.	місцевого бюджету
2.	самої установи
3.	державного бюджету
4.	субвенції

3. У якому розмірі суд може застосувати штраф за несвоєчасне повернення засобів упаковки багаторазового використання, встановить відповідності:

А. До 15 днів	штраф у розмірі, ціни придбання таких засобів, що становить 1) 3; 2) 10; 3) 30; 4) 100; 5) 150 %
В. Понад 15 днів	штраф у розмірі, ціни придбання таких засобів, що становить 1) 10; 2) 30; 3) 100; 4) 150; 5) 300 %

4. Під час виконання судового доручення застосовуєтьсязакон України.

5. Встановить відповідності:

1. Голова місцевого суду	А. призначаються на посаду строком на п'ять років
2. Голова апеляційного суду	Б. Призначається і звільняється Вищою радою юстиції
3. Голова вищого спеціалізованого суду	В. Призначається і звільняється Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів.

6. При розгляді спору, в якому документі вирішуються всі питання застосування, обігу і повернення засобів упаковки, у тому числі майнової відповідальності за порушення зобов'язання щодо цих засобів:

1.	Законі
----	--------

2.	Інструкції про порядок приймання продукції (товарів) за якістю
3.	договорі (контракті)
4.	ГК України
5.	Крім названих і в інших нормативно-правових актах

7. Встановіть відповідності, який суд буде розглядати такий спір, якщо відповідачем або одним з відповідачів у справі буде:

1. Держана служба інтелектуальної власності України	А. Господарським судом м. Києва
	Б. Адміністративним судом
	Г. Господарським судом за місцезнаходженням відповідача

8. Встановіть відповідності за яких умов доказування наявності покладається на позивача:

1.	факту протиправної поведінки відповідача (зокрема, недодержання умов авторського, ліцензійного договорів, використання об'єкта права інтелектуальної власності без дозволу правовласника)
2.	шкоди, завданої суб'єктові права інтелектуальної власності
3.	причинно-наслідкового зв'язку між протиправною поведінкою особи та завданою шкодою
4.	вини особи, яка заподіяла шкоду

9. Назвіть, які заходи може застосувати суд у зв'язку з порушенням авторського права і (або) суміжних прав :

1.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати виплати компенсації
2.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати відшкодування збитків
3.	суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав може вимагати виплати компенсації замість відшкодування збитків або стягнення доходу

10. Визнання судом недійсним патенту або його частини тягне за собою такі наслідки:

1. Майнові права інтелектуальної власності, що засвідчувалися відповідним патентом	А. вважаються такими, що набрали чинності, з дня наступного за датою публікації відомостей про видачу патенту
	Б. вважаються такими, що не набрали чинності, з дня наступного за датою публікації відомостей про видачу патенту
	В. підлягають визнанню за позовами заінтересованих осіб недійсними усі договори, пов'язані з відступленням прав володільця патенту
	Г. підлягають визнанню за позовами заінтересованих осіб недійсними усі договори, пов'язані з відступленням прав

	володільця патенту, та інші договори щодо розпорядження майновими правами на запатентований винахід, корисну модель чи промисловий зразок
--	---

11. Хто буде розглядати дії суб'єкта господарювання, що :

1. АМКУ	А. суперечать зазначеним правилам поведінки
	Б. оцінки доказів
2. Господарський суд	В. вилучення товарів
	Г. суперечать чесним звичаям у промислових і торговельних справах

12. Дайте відповідь, що повинен доводити кредитор у суді:

1.	доведення факту невиконання або неналежного виконання зобов'язання
2.	доведення причинного зв'язку між порушенням зобов'язання і завданими збитками та їх розміру
3.	доведення вини боржника у порушенні зобов'язання
4.	з'ясування обставин як вина кредитора, або вина обох сторін

13. Встановіть відповідності:

1. Строк позовної давності про міжнародне вантажне сполучення	А. Становить 6-місячний строк
2. Для подання залізницею позовів до вантажоперевізників строк позовної давності	Б. не підлягає поновленню судом
3. Для подання позовів до залізниці	В. місячний строк
4. Строк розгляду претензії становить	Г. Становить 2- місячний строк

14. Вставте правильну відповідь у пропущене:

.	Виключно спеціалізованою установою здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичної експертизи.
---	---

15. До державних спеціалізованих установ належать науково-дослідні установи судових експертиз:

1.	Міністерства оборони
2.	Міністерства юстиції
3.	Міністерства охорони здоров'я
4.	Служби безпеки України
5.	Державної прикордонної служби України
6.	Державної служби інтелектуальної власності України

16. Виданий стягувачеві наказ може бут пред'явлено до виконання:

1.	Не пізніше 3-х років з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
2.	Не пізніше 2-х років з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
3.	Не пізніше 1-го року з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання
4.	Не пізніше 6-ти місяців з дня прийняття рішення, ухвали, постанови або після винесення ухвали про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання

17. Вставте правильну відповідь у пропущене:

	Апеляційна скарга подається на ухвалу місцевого господарського суду - протягом днів
--	---

18. Державний Реєстр атестованих судових експертів покладається на

1.	Міністерство оборони
2.	Міністерство юстиції
3.	Міністерство охорони здоров'я
4.	Служби безпеки України
5.	Державну прикордонну службу України
6.	Державну службу інтелектуальної власності України

19. Доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів виконується:

1.	у судовому засіданні
2.	за місцем проживання (перебування)
3.	за місцем роботи
4.	за місцезнаходженням юридичної особи

20. Ухвала господарського суду на примусове виконання рішення третейського суду або про відмову у його видачі може бути оскаржена сторонами:

1.	до голови суду протягом 10 днів з дня її винесення господарським судом.
2.	в апеляційному порядку протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом
3.	касаційному порядку протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом
4.	до голови суду протягом 15 днів з дня її винесення господарським судом.

21. Крім прибутку (доходу), одержаного суб'єктом господарювання внаслідок порушення встановлених законодавством правил, у якому розмірі вилученої суми може бути застосована санкції у разі повторного порушення протягом року

22. Встановіть відповідності:

1. Ціна позову визначається у позовах про стягнення грошей -	А. В іноземній валюті та карбованцях відповідно до офіційного курсу встановленого НБУ на день подання позову
2. Ціна позову визначається у позовах про витребування майна -	Б. загальною сумою усіх вимог
3. Ціна позову визначається у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог-	В. Вартістю майна, що витребується
4. Ціна позову визначається у позовах про стягнення іноземної валюти -	Г. Стягуваною сумою або сумою, оспорюваною за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення проводиться у безспірному (безакцептному) порядку

23. Встановіть відповідності:

1. Позов забезпечується:	А. надавати емітентом, реєстратором, зберігачем, депозитарієм реєстр власників іменних цінних паперів, інформацію про акціонерів або учасників господарського товариства для проведення загальних зборів товариства
	Б. зупиненням стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку
2. Не допускається забезпечення позову шляхом заборони:	В. заборорою іншим особам вчиняти дії, що стосуються предмета спору
	Г. проводити загальні збори акціонерів або учасників господарського товариства та приймати ними рішення

24. Встановіть відповідності - справа про банкрутство порушується :

1.	Порушується позивачем
2.	Порушується кредитором
3.	Порушується господарським судом
4.	безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становлять не менше 100 мінімальних розмірів заробітної плати

5.	безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становлять не менше 300 мінімальних розмірів заробітної плати
6.	які не були задоволені боржником протягом 3 місяців після встановленого для їх погашення строку
7.	, які не були задоволені боржником протягом 6 місяців після встановленого для їх погашення строку

25. Які органи можуть застосовувати адміністративно-господарські санкції :

1. Органи виконавчої влади	А. вилучення прибутку (доходу)
2. Органи місцевого самоврядування	Б. загальною сумою усіх вимог
3. Адміністративні суди	В. адміністративно-господарський штраф
4. АМКУ	Г. зупинення дії ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності

26. Суд може застосувати до суб'єкта господарювання за несплату обов'язкових платежів штраф у розмірі від належної плати

1.	10 %
2.	20 %
3.	30 %
4.	50%
5.	100%

27. Розпорядник майна зобов'язаний не пізнішевід дня порушення провадження у справі про банкрутство разом з боржником організувати та забезпечити проведення інвентаризації майна боржника та визначити його вартість

28. Який строк подання касаційної скарги (подання)

1.	Касаційна скарга може бути подана протягом двадцяти днів з дня набрання судовим рішенням апеляційного господарського суду законної сили
2.	Касаційна скарга може бути подана протягом одного місяця з дня набрання судовим рішенням апеляційного господарського суду законної сили
3.	Протягом 10 днів з дня поставлення ухвали про прийняття касаційної скарги до провадження Вищим господарським судом України
4.	У разі, якщо вона подана прокурором, органом державної влади, органом місцевого самоврядування після спливу одного року з моменту набрання оскаржуваним судовим рішенням законної сили.

29. Дайте відповідь, на які підприємства не поширюється законодавство, що регулює провадження у справах про банкрутство :

1.	На банки
2.	Споживчі товариства
3.	Благодійні фонди
4.	Казенних підприємств
5.	Юридичних осіб - підприємств, що є об'єктами права комунальної власності, якщо стосовно них виключно на пленарному засіданні відповідної ради органів місцевого самоврядування прийняті рішення щодо цього

30. Пленум вищого спеціалізованого суду скликається не рідшеразів на рік.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання — взаємопов'язана діяльність викладача та студентів, спрямована на засвоєння студентами системи знань, набуття умінь і навичок, їх виховання і загальний розвиток.

При підготовці студентів використовуються такі методи навчання: організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання і мотивації навчальної діяльності; контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

До цієї групи належить сукупність методів (словесні, наочні, практичні), спрямованих на передачу і засвоєння студентами знань, формування умінь і навичок.

1. Словесні методи навчання

Головна їх особливість у тому, що інформація подається студентам через слово викладача, а сприймання її здійснюється у процесі слухання її. Усю їх різноманітність іноді зводять до двох методів: *евристичного (запитального)* — бесіда; та *акроматичного (викладацького)* — пояснення, розповідь, лекція.

Бесіда — діалогічний метод навчання, за якого викладач за допомогою вдало поставлених питань спонукає студентів відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу.

Метод бесіди реалізується за допомогою запитань — відповідей. Якщо запитання мають тільки інформаційний характер (“Що?”, “Де?”, “Коли?”), бесіда є повідомлюючою. Вона орієнтована на актуалізацію пам'яті, а мислення студентів є репродуктивним. Якщо запитання до студентів мають проблемний характер (“Чому?”, “Як Ви вважаєте?”, “Чим можна пояснити?” тощо), бесіда є евристичною, або сократичною. У цьому випадку мислення студентів творче, продуктивне. Вищий рівень евристичної бесіди — дискусія. Навчальна дискусія, яка є одним із найдинамічніших словесних методів навчання, має велике розвиваюче і виховне значення. У процесі дискусії студенти вчаться сперечатися, доводити, аргументувати, обстоювати свою думку, адекватно оцінювати себе, поважати думки інших. Бесіду, що будується на питаннях, які потребують чітких, однозначних відповідей, називають катехізічною (грец. *katechesis* — настанова, повчання). Вона має в основному догматичний характер. Вдаються до неї за потреби викладача пересвідчитися в точності засвоєння правил, законів, формулювань, алгоритмів дій.

Залежно від дидактичної мети розрізняють три типи бесід: відтворюючу, систематизуючу, евристичну. *Відтворююча (контрольно-перевірююча) бесіда* призначена для закріплення в пам'яті студентів вивченого матеріалу і перевірки ступеня його засвоєння. Мета *систематизуючої бесіди* — узагальнення і систематизація знань. Проводять на завершальних етапах вивчення теми чи розділу, на уроках узагальнення і систематизації знань. Логіка їх побудови заснована на ретроспективному аналізі (ретроспекція — установлення зв'язків між новими результатами і раніше зробленими висновками). Мета *евристичної бесіди* — розвиток творчого мислення студентів. Для досягнення дидактичної мети викладачеві необхідно завдяки актуалізації опорних знань студентів створити

відповідну базу для неї. Не можна розраховувати на пізнавальну і розвиваючу ефективність, якщо викладач отримуватиме лише однозначні відповіді. А така форма евристичної бесіди, як дискусія, взагалі не можлива, якщо викладач ставить перед студентами нескладні питання, що вимагають однозначної відповіді. Під час цього слід використовувати не тільки контролюючі й актуалізуючі, але й стимулюючі та діагностичні запитання. Вони повинні бути короткими й точними, стимулювати думку студента.

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо.

Головне його завдання — розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку природи, суспільства, людського мислення. Оскільки матеріал можна пояснювати різними логічними шляхами або способами міркування, пояснення може бути індуктивним, дедуктивним, традиктивним.

Індукція — спосіб міркування, при якому висновок отримують на основі аналізу окремих фактів. Індуктивне пояснення забезпечує можливість переходу від одиничних фактів до загальних положень. *Дедукція* — спосіб міркування, за якого частковий висновок робиться лише логічним шляхом від загальних положень. У навчанні дедуктивні методи зводяться до вивчення спершу загальних положень (законів, правил, формул та ін.), а потім — часткових випадків або виявів загального положення.

Традукція — вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (висновок від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального). Різновидом традиктивного умовиводу є аналогія.

Розрізняють кілька типів пояснень: *причинні*, які виявляють причини певного явища, події, факту (наприклад, пояснення передумов різних історичних подій, причин виникнення фізичних, хімічних та інших явищ тощо); *генетичні*, що розкривають передісторію явищ; *закономірні*, які розшифровують зміст закономірних зв'язків, конкретних виявів закону; *структурні* — розкривають будову об'єкта, взаємодію його елементів (наприклад, пояснення будови машин, приладів, механізмів); *функціональні* — допомагають усвідомити специфіку функціонування об'єкта (наприклад, пояснення дії приладу, машини).

Щоб пояснення було результативним, потрібно створити базу пояснення, тобто — актуалізувати (оживити, відтворити в пам'яті) раніше засвоєні знання, на основі яких будуватиметься логіка пояснення.

Процес пояснення буде ефективнішим, якщо викладач забезпечить надійний та оперативний зворотний зв'язок, отримуючи інформацію від студентів про ступінь розуміння, глибину проникнення в сутність пояснюваного явища. Він забезпечує уважне спостереження викладача за пізнавальною діяльністю студентів, їх поведінкою, зосередженістю, а також ставить запитання, які дозволяють оцінити ефективність свого пояснення.

Розповідь — образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події.

Характеризується відсутністю взаємних питань між викладачем та студентами, незначною тривалістю (10—12 хв.), доступною формою викладу. Викладач може використовувати цитати, резюмування, наочні засоби, яскраві образні приклади, зіставлення.

Розрізняють три типи розповіді: *розповідь-вступ* (використовують перед вивченням нової теми для стимулювання та актуалізації опорних знань), *розповідь-викладання* (пояснення), *розповідь-завершення* (проводять після пояснення або вивчення теми з метою узагальнення вивченого, підбиття підсумків).

Лекція — *інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.*

Відрізняється строгістю викладу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації. За призначенням лекції поділяють на: *вступні* (дають загальне уявлення про завдання, зміст дисципліни, розкривають структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, сприяють розвитку в студентів інтересу до предмета з метою його творчого засвоєння); *тематичні* (присвячують розкриттю конкретних тем навчальної програми); *оглядові* (головне завдання полягає у сприянні належного взаємозв'язку і наступності між теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками студентів. Читають перед іспитами (установча), виконанням практичних, творчих, самостійних робіт); *заклучні* (підбивають підсумки вивченого матеріалу через виділення вузлових питань, зосередження уваги на практичному значенні здобутих знань; стимулюють інтерес студентів до вивчення дисципліни).

Метод лекції передбачає ознайомлення студентів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити студентів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності

До цієї групи належать методи, спрямовані на формування позитивних мотивів вивчення, що стимулюють пізнавальну активність і сприяють збагаченню студентів навчальною інформацією. Їх поділяють на дві групи.

1. Методи формування пізнавальних інтересів студентів. Вони викликають позитивні дії та настрій — образність, цікавість, здивування, моральні переживання. Найпоширенішими серед методів даної групи є:

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу. Передбачає окреслення нових знань у процесі викладання, створення атмосфери морального задоволення від інтелектуальної праці.

Метод опори на життєвий досвід учнів. Полягає у використанні викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів (фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, навколишньому середовищі або в яких самі брали участь) як опори при вивченні нового матеріалу.

Метод пізнавальних ігор. Сприяє створенню емоційно-піднесеної атмосфери, засвоєнню матеріалу за допомогою емоційно насиченої форми його відтворення. Пізнавальні ігри (ділові, рольові, ситуативні) моделюють життєві ситуації, стосунки людей, взаємодію речей, явищ. Вони можуть бути основною або допоміжною формою навчального процесу. Розвиваючий ефект досягається за рахунок імпровізації, природного вияву вільних творчих сил студентів. У

виховному значенні гра допомагає студентам подолати невпевненість, сприяє самоствердженню, найповнішому виявленню своїх сил і можливостей.

Педагогічно виправдане створення для студентів ситуації успіху передбачає використання спеціальних прийомів індивідуально-особистісної підтримки. У їх різноманітті найпоширенішими є:

1. Еврика. Передбачає створення умов, за яких студент, виконуючи навчальне завдання, несподівано для себе доходить висновку, який розкриває раніше йому невідомі можливості. Отриманий результат повинен бути новий, цікавий, оригінальний, відкривати нові перспективи пізнання.

2. Навмисна помилка, або “Допоможи мені”. Передбачає використання викладачем навмисно зроблених помилок з метою привернути увагу студентів, звернення до них за допомогою, що пробуджує почуття гідності (знайшов помилку викладача), стимулює бажання вчитися.

Диспут (від лат. *disputo* — досліджую, сперечаюсь) — публічна суперечка на наукову чи суспільно важливу тему та *навчальна дискусія* (від лат. *discussio* — розгляд, дослідження) — суперечка, обговорення певного питання. Базується на обміні думками між студентами, викладачами й студентами, що вчить їх мислити самостійно, сприяє розвитку аналітичних навичок.

Навчає мислити самостійно, розвиває здатність до виваженої аргументації та поважання думки інших. Розрізняють види дискусій:

- дискусія, що виникає під час вирішення певної проблеми групою;
- дискусія, скерована на формування моральних та ідейних переконань;
- дискусія, метою якої є обґрунтування наукових положень, що вимагають попередньої підготовки студентів за першоджерелами.

Серед різноманітних форм дискусій найпоширенішими є:

- симпозіум — обговорення, у процесі якого учасники виступають з повідомленнями, представляючи власну позицію, відповідають на запитання колег.

- дебати — обговорення, побудоване на основі заздалегідь запланованих виступів учасників, які представляють дві команди-суперниці; після виступів команди відповідають на запитання, вислуховують спростування своїх аргументів тощо;

- судове засідання — обговорення, що імітує судовий розгляд справи.

2. Метод стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

Передбачає показ студентами суспільної та особистої значущості вивчення; висунення вимог, дотримання яких означає виконання ними свого обов'язку; привчання їх до виконання вимог; заохочення до сумлінного виконання обов'язків; оперативний контроль за виконанням вимог і в разі потреби — вказівки на недоліки та зауваження.

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності

Методи контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчально-пізнавальній діяльності студентів та про ефективність праці викладача.

Залежно від форми контрольних завдань (проходження інформації між викладачем і студентами) перевірка може бути усною, письмовою, графічною і практичною.

Метод усного опитування. Є найпоширенішим і найбільш ефективним. Його використовують при вивченні майже всіх предметів. Полягає у з'ясуванні рівня знань студента завдяки прямому контакту з ним під час перевірконої бесіди.

Письмовий контроль. Особливістю письмової контрольної роботи, порівняно з усною перевіркою, є глибина відповідей на запитання і виконання практичних дій, більша тривалість її проведення і підбиття підсумків. Її проводять у формі письмових відповідей на запитання, письмового розв'язання задач, які дають змогу оперативно визначити якість знань студентів.

Тестові методи перевірки знань. Вони становлять систему завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Здебільшого передбачають вибір особою, яка проходить тестування, однієї з кількох запропонованих відповідей.

Іспити. Іспити, як і інші види перевірки успішності, підвищують відповідальність викладача і кожного студента за свою роботу, сприяють систематизації вивченого, вихованню в студентів вимогливості до себе тощо.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Контроль за засвоєнням дисципліни проводиться постійно і поділяється на три види: вхідний, поточний, підсумковий.

Вхідний – за тестовими завданнями на знання основних юридичних категорій та понять в галузі правознавства.

Поточний – проводиться у формі контрольних робіт, що складаються з тестових завдань, теоретичних та практичних занять в розрізі тем окремих змістових модулів, а також опитування на практичних заняттях.

Підсумковий – здійснюється за кредитно-модульною системою оцінювання знань і умінь студентів.

ДФН - 3 курс 6 семестр підсумковий контроль проводиться у формі заліку, 4 курс 7 семестр – іспиту.

ЗФН – 4 курс 8 семестр підсумковий контроль проводиться у формі заліку, 5 курс 9 семестр – іспиту.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Світличний О.П. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Господарський процес» для студентів юридичного факультету денної форми навчання ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

2. Світличний О.П. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Господарський процес» для студентів юридичного факультету заочної форми навчання ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

3. Світличний О.П. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Господарський процес» для студентів денної та заочної форми навчання юридичного факультету.

4. Світличний О.П. Методичні рекомендації з виконання контрольних робіт з дисципліни «Господарський процес» для студентів-заочників юридичного факультету ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

5. Світличний О.П. Плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Господарський процес» для студентів юридичного факультету денної та заочної форми навчання ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

6. Світличний О.П. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Господарський процес» для студентів юридичного факультету денної та заочної форми навчання ОКР «Бакалавр» напряму підготовки 6.030401 «Правознавство».

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський процесуальний кодекс // Відомості Верховної Ради України — 1992. - № 6. - Ст. 56.
3. Закон України “ Про судоустрій та статус суддів” від 07.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2010. № 41-45. - Ст. 529.
4. Васильєв С.В. Господарський процес України: Підручник. - Х., Ескада, 2010. - 288 с.
5. Господарське процесуальне право України: навч. посіб. / В.Л. Костюк, К.М. Біда, В.В. Бонтлаб [та ін.]; за заг. ред. В.Л. Костюка. - К.: Ін Юре, 2009. - 223 с. - Бібліогр.: 212-218 с.
6. Господарське процесуальне право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю. Картузова. – Х. : Одісей, 2011. – 400с.
7. Господарське процесуальне право України: Підручник / Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Нагребельний В.П., Лук'яненко д.М.; за заг. ред. В.Д. Чернадчука. – Суми : ВТД «Університетська книга» 2009. – 378 с.
8. Демченко С.Ф. Теоретичні аспекти становлення і розвитку економічного судочинства в Україні: моногр. - К., 2009. - 472 с.
9. Притика Д.М. Правові засади організації і діяльності органів господарської юрисдикції та шляхи їх удосконалення. - К.: Ін Юре, 2003.
10. Хозяйственное процессуальное право Украины/ Е.О. Харитонов, Е.И. Харитонova, В.М. Коссак и др.; под ред. Е.И. Харитоновой. - Харьков, 2007. -440 с.
11. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В. Основи господарського процесуального права України: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 220 с.

Допоміжна

1. «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України»: Роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 18.09.1997 р. № 02-5/289.
2. «Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам»: Роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 22.05.2002 р. № 04-5/570.
3. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства про податки»: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 23.11.2001 р. № 01-8/1271.
4. «Про деякі питання практики розгляду справ про банкрутство»: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 25.03.2002 р. № 01-8/339.
5. «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням земельного законодавства»: Оглядовий лист Вищого господарського суду України від 16.11.2001 р. № 01-8/1228 .

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Вищий господарський суд України <http://arbitr.gov.ua>
2. Верховний Суд України : <http://www.scourt.gov.ua>
3. Верховна Рада України: <http://rada.gov.ua>
4. Міністерство юстиції України: <http://www.minjust.gov.ua>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://www.court.gov.ua>